

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

—
Η ΒΑΒΥΛΩΝ

—
ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

—
Η ΑΜΥΓΔΑΛΗ

—
ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

—
Ο ΒΕΛΒΕΛΕΣ

—
ΤΖΙΔ ΒΛΑΡΤΑΡ

—
ΕΥΤΥΧΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

—
ΟΙ ΕΥΓΕΝΕΙΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

—
ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ

—
ΝΥΜΦΟΘΗΡΙΑ

—
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ, ΠΕΡΙΓΗΓΗΣΙΣ, ΘΕΑΤΡΙΚΑ

—
Η ΒΑΒΥΛΩΝ

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν κατορθωμάτων τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, αἱ μεγαλοπόλεις εἰσι τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ ἐκπληκτικώτερον. Ἐν αὐταῖς περικλείεται πᾶσα ἡ πρόοδος, ἡ ἀνάπτυξις, ἡ εὐημερία, ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πολιτισμὸς, εἰς ὃν ἀφικνεῖται εἰς λαὸς μετὰ μακροαἰώνα ἐργασίαν. Αἱ μεγαλοπόλεις συνοψίζουσιν ἐν ἑαυταῖς ὅ,τι ἡ ἀνθρωπότης κέκτηται, καλὸν ἢ κακὸν, εἰδεχθὲς ἢ θαυμαστόν.

Καὶ οὕτω, πάντα λαὸν δύνασθε νὰ τὸν κρίνητε ὑφ' ὄψιν τὰς ἐπόψεις, ἐκ τῆς πρωτεύουσας αὐτοῦ. Ἀρκεῖ νὰ ἐπισκεφθῆτε ταύτην, ὅπως ἐξαγάγητε ἀλάνθασ-

στα συμπεράσματα περὶ τῆς ἰδιοφυΐας του, περὶ τοῦ βαθμοῦ εἰς ὃν ἔφθασεν ὁ πολιτισμὸς του, περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως ἐν ἣ διατελεῖ ἡ ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ἀνάπτυξις του. Οἱ πλουσιώτεροι, οἱ μᾶλλον πεπολιτισμένοι καὶ κάλλιον διοικουμένοι λαοί, ἔχουσι τὰς μεγαλειτέρας πρωτεύουσας. Αἱ τρεῖς μέγισται πόλεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, τὸ Λονδῖνον, οἱ Παρίσιοι καὶ ἡ νέα Ὑόρκη, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς τρεῖς μᾶλλον προηγμένους λαοὺς τῆς ὑψηλίου.

Τοῦτ' αὐτὸ συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Αἱ μεγάλαί πόλεις ἀντεπροσώπευον τοὺς μεγάλους λαοὺς, τοὺς μεγάλους πολιτισμοὺς. Μεταξὺ δὲ τῶν πόλεων τούτων, τὴν πρωτίστην θέσιν κατεῖχον τρεῖς: ἡ Βαβυλὼν, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ῥώμη.

*
**

Ὅπως αἱ Ἀθῆναι ὑπῆρξαν ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ιδεώδους ἡ ἐντελεστέρα πραγματοποιήσις, ὅπως ἡ Ῥώμη ἦν ἀντιπρόσωπος τῆς ρωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας καὶ ἐνσάρκωσις τοῦ κατακτητικοῦ πνεύματος, οὕτω καὶ ἡ Βαβυλὼν, ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς ἀντεπροσώπευσε τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἀσίας. Ἐνεσάρκωσεν ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀσιατικὴν ἰδέαν, συνεχέντρωσε τὰ πλοῦτη δύο ἡπείρων, ἐχρησίμευσε τὸ ἐμπορικόν, βιομηχανικόν καὶ ἐκπολιτιστικόν κέντρον ὀλοκλήρου τῆς οἰκουμένης, ὑπῆρξεν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἡ καρδιά τῆς Ἀσίας.

Ἡ φήμη τῆς ἦτο παγκόσμιος, καὶ ἡ δόξα τῆς ἀντήχει ἀπὸ περᾶτων μέχρι περᾶτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς διαστάσεις τῆς καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς, οὐδεμία τοῦ κόσμου μεγαλοπόλις, εἴτε ἐν τῇ ἀρχαιότητι, εἴτε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἠδυνήθη νὰ τὴν ὑπερβῇ, ἐκτὸς τοῦ Λονδίνου.

Κεῖμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ πλατέος καὶ ὀρηκτικοῦ Εὐφράτου, ἦτο τετραπλευρὸς τὸ σχῆμα, καὶ ἐκάστη πλευρὰ τῆς εἶχε μῆκος ἑκατὸν εἰκοσιν ἀρχαίων σταδίων, δηλαδὴ, εἴκοσι χιλιομέτρων, ὥστε, ἡ ὅλη περίμετρος τῆς ἦτο 80 χιλιομέτρων, τὸ δὲ ἐμβαδόν τῆς 400 χιλιομέτρων τετραγωνικῶν.

Δηλαδή, περιελάμβανεν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πεντηκοντάκις τὰς σημερινὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἔχουσιν ἕκτασιν οὐχὶ μείζονα τῶν 8 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

Τὰ τεῖχη τῆς ἦσαν πελώρια· τσαῦται ἦσαν αἱ διαστάσεις των, ὥστε καταντᾶ σήμερον μυθώδης ἡ περιγραφή των. Τὸ πλάτος των ἦτο 35 μέτρων, δηλαδή, ἠδύναντο νὰ διέλθωσιν ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ἄμαξαι παραπλεύρως, ὑπὸ δύο ἵππων συρόμενα. Τὸ δὲ ὕψος των 132 μέτρων! Καὶ ἦσαν ἐκτισμένα διὰ πλίνθων ὀπτῶν, ἐπειδὴ λίθοι δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν Βαβυλῶνα.

Ἐπὶ τῶν τειχῶν ὑπῆρχον ἑκατὸν χάλκιναι πύλαι, εἴκοσι πέντε ἐν ἑκάστη πλευρᾷ. Ἐξῶθεν περιέθεε τὴν πόλιν μεγίστη καὶ βαθυτάτη τάφος, πλήρης ὕδατος, ἔδοθη δὲ τῶν μεγάλων τειχῶν, εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀπόστασιν, ὑπῆρχον καὶ δευτέρα τεῖχη, ἴσου ὕψους, μόνον δὲ κατὰ τὸ πάχος ἐλαττούμενα τῶν πρώτων.

Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Βαβυλῶνος, οὐδεμίαν πληροφορίαν, εἴτε σύγχρονον εἴτε μεταγενεστέρα, ἔχομεν. Δὲν εἶνε ὁμῶς δύσκολον νὰ ὑπολογίσωμεν αὐτὸν κατὰ προσέγγισιν, ὀδηγούμενοι ἐκ τῆς ἑκτάσεως τῆς, ἦτις, ἐπὶ Ναβουχοδονόσορος ἦτο κεκαλυμμένη ὀλόκληρος ὑπὸ οἰκιῶν.

Εἶπομεν, ὅτι εἶχε 400 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ἐμβαδὸν, τοῦθ' ὅπερ ἰσοῦται πρὸς 400,000,000 τετραγωνικὰ μέτρα. Ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὸ ἦμισυ τῆς ἐκτάσεως ταύτης διὰ τὸν χώρον, ὃν κατεῖχον αἱ ὁδοί, αἱ πλατεῖαι, τὰ ἀνάκτορα, οἱ ναοὶ, οἱ κῆποι καὶ τὰ τεῖχη, μᾶς μένουσι 200,000,000 τετραγωνικὰ μέτρα δι' οἰκίας ἰδιωτῶν. Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν, κατὰ μέσον ὄρον, 400 τετραγωνικὰ μέτρα οἰκόπεδον δι' ἑκάστην οἰκίαν— καὶ φρονοῦμεν, ὅτι εἶνε πολὺ, διότι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου, αἱ οἰκίαι τῆς Βαβυλῶνος ἦσαν μικραὶ, τριώροφοι δὲ καὶ τετρώροφοι—εὐρίσκομεν, ὅτι ἡ Βαβυλὼν δὲν θὰ εἶχεν ὀλιγωτέρας τῶν 500,000 οἰκιῶν. Ἐὰν τώρα καταλογίσωμεν ἕξ κατοίκους δι' ἑκάστην οἰκίαν, ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 3,000,000 κατοίκων, αἵτινες δὲν πρέπει νὰ κριθῶσι πολλοί, διὰ πόλιν τοσοῦτον ἀχανῆ, καὶ διασημοτάτην ἐπὶ πολυανθρωπία. Ἐὰν μάλιστα προστεθῆ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν συρρέοντων ἀπανταχόθεν πολυπληθῶν ξένων, καὶ αἱ μυριάδες τῶν ἀνθρώπων, αἵτινες, κατὰ τὸ σῆθηες, ἐπλήρουν τὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀσιασῶν μοναρχῶν, ὁ πληθυσμὸς τῆς Βαβυλῶνος ὀφείλει νὰ θεωρηθῆ ὡς ὑπερβάς κατὰ πολὺ τὰ 3,000,000.

* *

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατασκευὴν τῆς πόλεως, διηρεῖτο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ εἰς δύο ἴσα μέρη, καὶ εἶχεν ὁδοὺς εὐθείας, κανονικὰς, καὶ καθέτως τεμονομένας. Πᾶσαι αἱ ὁδοί, εἰς τὰ δύο ἄκρα αὐτῶν εἶχον χαλκίνας πύλας, αἵτινες ἠνοίγοντο τὴν ἡμέραν καὶ ἐκλείοντο τὴν νύκτα, χάριν ἀσφαλείας ἀπὸ τῶν νυκτοκλεπτῶν, καὶ πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀστυνομίας ἐν περιπτώσει νυκτοκλοπῶν. Διότι, οἱ κλέπται ἀνεκαλύπτοντο εὐκολώτατα, τῆς ἐρεύνης κατ' ἀνάγκην περιοριζομένης ἐντὸς μίας μόνης ὁδοῦ.

Ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, μία μόνη γέφυρα ὑπῆρχε, καὶ

αὕτη ἦτο κατεσκευασμένη κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε τὴν ἡμέραν μόνον ἠδύναντο νὰ διέρχωνται δι' αὐτῆς, διότι, τὴν νύκτα, ἀφαιρουμένων τῶν σκεπυσῶν αὐτὴν δοκῶν, ἡ διάβασις τῆς καθίστατο ἀδύνατος. Ἀλλ' ὑπῆρχον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ πολυάριθμοι λεμβοῦχοι, αἵτινες, ἀντὶ ὀλίγων κερμάτων, διεπὸρθμευον τοὺς βουλομένους εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην.

Ἐκ τῶν δύο τμημάτων τῆς πόλεως, ἅτινα ἐχωρίζοντο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, τὸ ἐν περιεῖχε τὰ ἀπέραντα βασιλικά ἀνάκτορα, περιβαλλόμενα γύρωθεν ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ ὀχυρῶν τειχῶν, ἀόρατα δὲ εἰς τοὺς ἔξω, τὸ δὲ τὸν Ναὸν τοῦ Βήλου, τὸ μεγαλειότερον τῶν θαυμασιῶν τῆς Βαβυλῶνος. Ὁ Ναὸς οὗτος ἦτο μέγιστος· εἶχε περίμετρον 1400 μέτρων, ἦτοι ἐμβαδὸν 132, 500 τετραγωνικῶν μέτρων· ἐντὸς του ὑπῆρχε πελώριον χρυσοῦν ἄγαλμα τοῦ Βήλου καὶ δύο μεγάλοι χρυσοὶ βωμοί, ὧν ὁ εἰς διὰ τὰ ἀρώματα καὶ ὁ ἕτερος διὰ τὰ σφάγια. Ἀνωθεν δὲ τοῦ πελωρίου τούτου ναοῦ, ὑπῆρχον ἑπτὰ ἀλεπάλληλοι πύργοι, ἀνερχόμενοι εἰς δυσυπολόγιστον ὕψος, καὶ ὄψθος ἴστατο ἐπὶ τῆς ὑψίστης κορυφῆς, μέγας καὶ πολυτελής ναὸς, ὅστις οὐδὲν περιεῖχεν ἄγαλμα, μίαν δὲ μόνον χρυσὴν κλίνην. Ἐντὸς τοῦ νεφελογεῖτονος τούτου ναοῦ, οὐδεὶς ἕτερος θνητὸς ἠδύναται νὰ εἰσέρχεται, ἐκτὸς μίας μόνης ὠραίας γυναίκας, ἦτις ἐντὸς αὐτοῦ κατῴκει, καὶ ἐν τῇ χρυσῇ κλίνῃ κατεκλίνετο· ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἡ παλλακίς τοῦ θεοῦ Βήλου, ὅστις τὴν νύκτα ἐρχόμενος ἐκ τῶν οὐρανίων του δωματίων, ἐκοιμάτο, κατὰ τὴν κοινὴν πρόληψιν, μετ' αὐτῆς. Ὅποιους ἔρωτας, ὅποια ὄργια, ὅποια ἐγκλήματα, ὅποιαι σπατάλας δὲν φαντάζεται ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ἀναλογιζομένου τὰ μυστηριώδη ταῦτα γεγονότα, ὧν ἀμυδρὰν μόνον ἀπήχησιν φέρει μέχρις ἡμῶν, τεσσαρακοντάκις ἐπαναλαμβανομένη, ἡ ἀσθενὴς ἡγῶ τῶν αἰώνων!

Ἡ πελωρία αὕτη οἰκοδομή, ἦτο ὁ ὑπὸ τῆς ἱεράς Γραφῆς ἀναφερόμενος πύργος τοῦ Βαβέλ, κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ὁποίου, Κύριος ὁ Θεὸς εἰσύγκρισε τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐμποδίσῃ αὐτοὺς νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τοιοῦτο μέγα ἔργον. Καὶ διὰ νὰ παραστήσωμεν πόσον πελώριον ἔργον ἦτο ὁ πύργος τοῦ Βήλου, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, θελήσας νὰ ἀνεγείρῃ αὐτὸν ἐκ βάθρων, κορυμνοσθέντα ὑπὸ τοῦ Ἡέρξου, ἤκουσε παρὰ τῶν ἀρχιτεκτόνων, τῶν ἐκτιμησάντων τὴν δαπάνην, ὅτι ἐχρειάζοντο 50,000 ταλάντων, ἦτοι ἐν καὶ ἡμισυ δισεκατομμύριον σημερινῶν δραχμῶν, ὅπως ἀνοικοδομηθῆ.

* *

Ἐτερον θαυμάσιον τῆς Βαβυλῶνος, ὅπερ συνήθως κατελέγετο μετὰ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, ἦσαν οἱ περίφημοι Κρεμαστοὶ κῆποι, ἔργον πελώριον, οὐτινος παρόμοιον δὲν εἶδεν ἕκτοτε ἡ ἀνθρωπότης. Ἦτο καμμέγιστος παράδεισος, αἰωρούμενος εἰς τὰ ὕψη διὰ τεχνητοῦ κατασκευασματος, συνισταμένου εἰς ἀναριθμήτους παχυτάτους ἕξ ὀπτῶν πλίνθων στύλους, ὑποβασιάζοντας τὸ ἔδαφος τοῦ κήπου. Οὕτω, ἠδύνατό τις νὰ περιδιαβάξῃ κάτωθεν,

ἀνά μέσον τῶν στύλων, ἔχων ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, εἰς ὕψος μέγα αἰωρούμενον, ἔδαφος τεχνιτὸν, μὲ πελώρια δένδρα ἐπ' αὐτοῦ, δάση, ἀνθη, χλόην, πήδακας, καταρράκτας κλπ. Τὸ ὕδωρ ἀνεβιβάζετο ἐκ τοῦ ποταμοῦ δι' ἀπλουστάτων ὑδραυλικῶν τροχῶν, καὶ ἐπότιζε τὸν κῆπον, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἡ θεὰ τῆς πελωρίας μεγαλουπόλειως θὰ ἦτο βεβαίως μαγευτικώτατη. Ἀνυπολόγιστοι βεβαίως θὰ ἦσαν αἱ δαπάναι τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου, ἀνερχόμεναι εἰς δισεκατομμύρια. Ἀποδίδεται δὲ ἡ ἀνέγερσις τῶν κρεμαστῶν κήπων, ὑπὸ τινῶν μὲν εἰς μίαν ἰδιοτροπίαν τῆς μεγάλης Σεμιράμιδος, ὑπ' ἄλλων δὲ, εἰς τὴν ἐρωτοτροπίαν ἑτέρου τινὸς Μονάρχου τῆς Βαβυλώνας, ὅστις, θέλων νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Περσίδα σύζυγόν του, ἀγαπῶσαν τοὺς ὑψηλοὺς τόπους τῆς ὄρεινῆς πατρίδος της, διὰ δαπάνης ἀδρότατης ἐκοδόμησε τοὺς Κρεμαστοὺς Κήπους.

Τὴν σήμερον, μεθ' ὅλην τὴν τελειοποίησιν τῶν μηχανικῶν τεχνῶν, οὔτε ὁ πύργος τοῦ Βαβέλ, οὔτε οἱ Κρεμαστοὶ Κήποι δύνανται ν' ἀνοικοδομηθῶσι πλέον. Διότι, οἱ ἄνθρωποι δὲν δαπανῶσι δισεκατομμύρια δι' ἔργα μὴ παραγωγικὰ καὶ μὴ προσοδοφόρα.

* * *
 Ὅσον ἀφορᾷ τὸν βαθμὸν, εἰς ὃν εἶχεν ἀνέλθει ἡ τρυφή, ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ εὐζωία ἐν Βαβυλώνι, εἶνε περιττὸν νὰ ποιήσωμεν μακρὸν λόγον· ἀρκεῖ ν' ἀνοιχθῇ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ ν' ἀναγνώσῃτε τοὺς ἐπὶ τῆς μετοικεσίας τῆς Βαβυλώνας προφήτας.

Τὰ πλοῦτη τῆς πόλεως ταύτης ἦσαν ἀμύθητα, καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς κολοσσαίων. Οἱ Φοίνικες, ἐνταῦθα ἔφερον πρὸς κατανάλωσιν ὅλα τὰ ἐμπορεύματα τῆς Ἑσπερίας καὶ τὰ ἴδια ἑαυτῶν βιομηχανήματα, καὶ ἐντεῦθεν ἐπρομηθεύοντο ὅλα τὰ προϊόντα τῶν ἀπωτάτων τῆς Ἀσίας χωρῶν, ὅπως μεταπώλησιν αὐτὰ εἰς τὰς μᾶλλον μεμακρυσμένας χώρας τῆς Ἑσπερίας. Οἱ ποταμοὶ Τίγρις καὶ Εὐφράτης ἐχρησίμευον ὡς μεγάλοι ἀγωγοὶ διὰ τοὺς παραγωγοὺς καὶ ἐμπόρους τῆς Ἀρμενίας, τῆς Μηδείας, τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας, ὅπως μεταφέρωσιν εἰς Βαβυλώνα πρὸς πώλησιν τὰ προϊόντα των, καὶ ἀγοράσωσιν ἐν αὐτῇ τὰ χρειώδη αὐτοῖς. Τοῦτ' αὐτὸ ἔπραττον διὰ καρβανίων πολυαριθμωτάτων καὶ πάντες οἱ λαοὶ τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ τῆς Περσίας. Ἡ ἀγορὰ τῆς Βαβυλώνας ἦτο τότε οὐχὶ ἡ μεγίστη, ἀλλ' ἡ μόνη ἀγορὰ τοῦ κόσμου.

* * *
 Ἄλλ' ἄς εἴπωμεν καὶ λέξεις τινὰς περὶ τῆς Μοναρχίας, ἧς τινος ἡ Βαβυλὼν ἐχρημάτισε πρωτεύουσα.

Ἡ Ἀσσυριακὴ — ἡ μᾶλλον ἡ Βαβυλωνιακὴ — Μοναρχία, ἐπὶ Ναβουχοδονόσορος εἶχεν ἀνέλθει εἰς ἰσχύν καὶ δύναμιν τηλικαύτην, εἰς ἣν οὐδεμία μεταγενεστέρα Ἀσιατικὴ Μοναρχία ἐφθασε. Τὸ Περσικὸν Κράτος ὑπῆρξεν εὐρύτερον αὐτῆς κατὰ τὴν ἔκτασιν· κατὰ τὸν πλοῦτον ὅμως καὶ τὴν ἰσχύν, ἦτο βεβαίως κατώτερον.

Τὸ Κράτος τοῦ Ναβουχοδονόσορος περιελάμβανεν, ἐκτὸς τῆς Ἀσσυρίας, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Κιλικίαν,

τὴν Φοινίκην, τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν Αἴγυπτον. Ἡ ἔκτασις του, ἰσοῦτο μὲ τὴν Γαλλίαν, Ἰσπανίαν καὶ Ἰταλίαν ἠνωμένας, καὶ περιελάμβανε τὰς γονιμωτάτας, τὰς πυκνότερον κατοκημένας, καὶ μᾶλλον προηγμένας ἐν τῷ πολιτισμῷ καὶ ταῖς τέχναις χώρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Κράτους ἐκείνου, ἐννοεῖται, ὅτι δὲν δύναται νὰ μᾶς εἶνε γνωστός. Συμπεριφέροντες ὅμως ἐκ τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πλοῦτου του, καὶ ἐκ τοῦ σημερινοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀποτελουσῶν αὐτὸ χωρῶν, δυνάμεθα κατὰ προσέγγισιν νὰ τὸν ὑπολογίσωμεν εἰς 50 ἑκατομμύρια κατοίκων. Πόσον δὲ τὰ εἰσοδήματά του ἦσαν ἀφθονα, δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν κολοσσαίων ἔργων, ἅτινα ἐκόσμων τὴν Βαβυλώνα, καὶ ἐκ τῶν μεγάλων στρατῶν, τῶν συμποσούμενων εἰς 500,000 καὶ 700,000 ἀνδρῶν, οὓς ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπὶ ἔτη μακρὰ κατῴρθου διαρκῶς νὰ συντηρῇ, πολεμῶν ἐν Φοινίκῃ, Παλαιστίνῃ, Αἰγύπτῳ, κλπ.

* * *
 Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχαία Βαβυλὼν, τῆς ὁποίας τὸ οἰκτρὸν τέλος καὶ τὴν φρικτὴν ἐρήμωσιν τοσοῦτο ποιητικῶς, ἀλλὰ συνάμα καὶ πιστῶς, προεῖπεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας. Ἄλλ' ὅ,τι εἶπε περὶ τῆς Βαβυλώνας, δὲν δύναται ἄρα γε νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ περὶ πάσης ἄλλης μεγαλουπόλεως, καὶ περὶ παντὸς ἐν γένει ἀνθρωπίνου ἔργου; Τίποτε δὲν ἔχομεν τὸ διαρκές· καὶ αὐτὴ ἡ ἐνθύμησις τῶν μεγάλων γεγονότων, τῶν μεγάλων ὀνομάτων καὶ τῶν μεγάλων πράξεων, ἐξασθενεῖ διὰ τῆς παρόδου τῶν αἰῶνων, καὶ ἐκλείπει βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Ἄλλὰ μήπως τὸ τοιοῦτο ἐμπόδισε ποτὲ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐργάζεται, νὰ τελειοποιῆται, καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἰδανικοῦ, ὅπερ ὁ δημιουργὸς εἰς αὐτὸν ἐνεφύτησεν; Ἐὰν ὁ χρόνος κατηρεῖπασε τὴν Βαβυλώνα, ὁ ἄνθρωπος ἡγεῖρε νέας Βαβυλώνας· καὶ ἐὰν κατέρρευσεν ὁ πολιτισμὸς ἐκεῖνος, ἐδημιούργησεν ἄλλον ἀνώτερον, τελειότερον, φαινότερον. Καὶ οὕτω θὰ συμβαίνει πάντοτε· ὁ χρόνος θὰ παρέρχηται, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐργάζωνται· ἡ δὲ γῆ θὰ στρέφηται περὶ τὴν τροχίαν αὐτῆς.

II.

Μέγας συγγραφεὺς εἶπε :

Τὰ πράγματα τοῦ Κράτους εἶνε πράγματα ὄλου τοῦ κόσμου· καὶ ὅταν τὸ Κράτος καταστρέφεται, καταστρέφεται ἐξ ἀντανακλάσεως ὄλου ὁ κόσμος. Διότι εἶνε ὁ μεγαλύτερος ὀφειλέτης καὶ ὁ μεγαλύτερος πιστωτὴς τοῦ τόπου· καὶ δὲν ὑπάρχει ὀφειλέτης ὅστις διεκφεύγει εὐκολώτερον, οὐδὲ πιστωτὴς ἀπορροφητικώτερος ἐν τῷ, ἐπειδὴ, αὐτὸς εἶνε ὁ νομοθέτης, αὐτὸς καὶ ἡ δόξα, εἶνε λοιπὸν πάντοτε εἰς θέσιν, ν' ἀποκηρῆθῃ μὲν τὰ χρεῖα του, νὰ ἀποπέμψῃ δὲ τὸν εἰσοδηματῖαν μὲ κετὰς τὰς χεῖρας, ν' ἀδέξῃ ἐπειτα τοὺς φόρους καὶ ν' ἀδεξάσῃ τὰ θυλάκια τῶν φορολογουμένων. Ὅθεν ἀπειλητικώτερον διὰ τὰς ἰδιωτικὰς περιουσίας ἢ ἡ κακὴ διοίκησις τοῦ δημοσίου πλοῦτου.

*
 Εὐτυχὴς εἶνε ἐκεῖνος ποῦ ἀγαπᾷ· καὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἀγαπᾷ πλέον!